

LBRIS

We know
books

SFÂNTUL NICOLAE
VELIMIROVICI
EPISCOPUL OHRIDEI ȘI JICEI

SCRISORI INDIENE

traducere din limba sârbă de
IONUȚ și SLADJANA GURGU

PREȘANIA

CUPRINS

pagina 004 PREFAȚĂ

pagina 014 SCRISORILE 01–10

pagina 062 SCRISORILE 11–20

pagina 108 SCRISORILE 21–30

pagina 140 SCRISORILE 31–40

pagina 172 SCRISORILE 41–49

pagina 202 SCRISORILE 59–60

pagina 230 MAI PRESUS DE
RĂSĂRIT ȘI APUS

SCRISORILE
01—10

TREI SOLI SCRIBU MAHARAJAHULUI
DIN MALABAR

Pace ție, strălucitul nostru Maharajah!
Îți aducem la cunoștință că, trecând dinspre Europa cea adevărată, am pășit pe pământul Balcanilor, și iată-ne acum în Serbia, țara din mijlocul acestei părți de lume.

Până acum ți-am trimis cu conștiinciozitate și rânduială scrisori, înfățișându-ți impresiile și observațiile noastre despre popoarele europene. Toate acestea ne sunt străine – și inimii, și gândului, și năzuinței noastre. Concluzia noastră obștească este aceasta: Europa e un bolnav ce se crede sănătos; un îndrăcit ce se socotește înțelept; un sărman ce se închipuie bogat și un neputincios ce se fălește cu puterea sa.

Pricina cea de căpetenie a acestei căderi a Europei este lepădarea de Dumnezeu. „Noi L-am părăsit pe Dumnezeu și Dumnezeu ne-a părăsit pe noi” – așa ne-a spus un pastor german. Iar în Franța am auzit un cuvânt batjocoritor: „Odinioară Hristos mergea pe asin, astăzi asinii călăresc pe Hristos.”

În tot anul acestui drum al nostru prin țările Europei tare ne-am ostenit să aflăm legătura oamenilor cu Dumnezeirea, legătura pământului cu Cerurile – ceea ce la noi în India este vădit în tot locul! Ah, acel lucru care este cel mai de preț în viața omului!! Cât de mult am dorit să vedem, într-o prăvălie, o priveriște atât de firească la noi, în Bombay ori Calcutta:

anume, ca neguțătorul să-și întrerupă lucrul la ceasul rânduit pentru rugăciune și să-și îndrepte mintea spre Dumnezeu, iar mușteriii să aștepte. Dar în zadar. Zadarnică nădejde; niciunde, nici măcar o dată. Numai duminica merg la biserică pentru rugăciune, și într-un număr atât de mic, încât e înfiorător. Am întrebat, am cercetat, am socotit: abia unul dintr-o sută mai știe drumul spre biserică, și doar duminica. Asta înseamnă că într-un oraș de 30000 de locuitori – și multe astfel de orașe sunt în Europa – numai 3000 de suflete se adună la rugăciune o dată la șapte zile.

Ne închipuim cât de nefericit te-ai simți, de ai auzi că doar unul dintr-o sută de oameni din împărăția Malabarului se roagă lui Dumnezeu, o, tu, cea mai străvezie floare de lotus!¹

În Europa oamenii caută adevărul în știință, iar dreptatea – în egalitate. Acestea sunt cele două băuturi amestecate cu care e îmbătată omenirea cea albă. Însă, când am cercetat mai îndeaproape, am aflat că în amândouă aceste băuturi este mai mult venin decât dulceață. Adevărul nu este în știință, nici dreptatea în egalitate. Dar a grăi europenilor împotriva științei și a egalității este la fel de zadarnic, ba chiar primejdios, precum a grăi bețivilor împotriva vinului și rachiului.

1 Lotusul este o floare îndrăgită în India, des pomenită în cărțile lor sfinte. Răsare din apă și înflorește în diferite culori. Există statui ale lui Buddha înfățișându-l șezând cu picioarele încrucișate în mijlocul unei flori de lotus. (N.a.)

Oamenii de știință din universitățile și academiile Europei ne-au primit cu politețe, dar fără dragoste, și ne-au poftit să ținem prelegeri despre India. Iar de câte ori le-am propus să grăim despre credință, despre Dumnezeu, despre tainele monahale, despre înțelepciunea *Vedantei* și cele asemenea acestora, le-au respins cu dispreț, cerând în loc să vorbim despre starea economiei Indiei, despre drepturile cetățenești, despre bogățiile minerale ale patriei noastre, despre statistica oamenilor, a vitelor, a importurilor și exporturilor și despre toate cele trecătoare. Orice, numai nu despre Dumnezeu, nici despre taina ființei omenesti înainte de naștere și după moarte. Iar pentru asta, sufletele noastre s-au cufundat în deznădejde. Am respirat aerul Europei ca pe o otravă.

Acum răsuflăm ceva mai ușurați, aici, în Balcani. Despre aceasta însă îți vom scrie în curând. Preamilostivul Vișnu să-ți înmulțească anii și să-ți întărească sănătatea! Fie ca tu să fii mai îmbelșugat în viață și în sănătate, precum tronul tău cel de aur se ridică deasupra scăunelilor cu trei picioare ale țăranilor malabarezi!

Pandit² Gauri Șankara
Rama Yamuna Sisodia
Teodosie Mangala

2 Pandit – titlu onorific indian dat unui om învățat, cunoscător al scripturilor și tradițiilor religioase hinduse. (N.red.)

Pace ție, iubitul meu Arjuna!

Ne-am gândit să trecem în grabă peste Balcani, osteniți și mâhniți de impresiile din Europa. Ne-am grăbit să ne întoarcem cât mai repede în draga noastră Indie.

Socoteam că Balcanii nu au vreo însemnătate în Europa, nici vreo trăsătură deosebită ori rost pentru noi. Căci știi bine că în India abia dacă se pomește ceva despre Balcani, precum și în Balcani puțini sunt cei ce au auzit ceva despre sfântul nostru oraș Benares sau despre budistul Tibet. Însă ne-am înșelat amarnic. La îndemnul unui prieten al Indiei, un sârb din Londra numit Mitrinovici, am hotărât să poposim în Serbia.

Întâia noastră uimire a fost că am primit o chemare din partea curții regale, ca să ne înfățișăm înaintea regelui Serbiei. Regele, adică Maharajahul Serbiei, ne-a primit cu o bunăvoință firească. Cei trei fii ai săi îi vorbesc în franceză, iar între ei grăiesc englezește. Aceasta ne-a mirat. Cum se face că nu-și vorbesc cu părintele în limba neamului lor?

Regele ne-a întrebat mai întâi cum o duc oamenii în India. Apoi ne-a întrebat care a fost menirea călătoriei noastre prin Europa: politică, ori economică, ori culturală? I-am răspuns că măritul nostru maharajah

din Malabar ne-a trimis să cercetăm duhul și sufletul și firea neamurilor europene, și să aflăm pricinile cele mai adânci ale înfricoșătorului Război Mondial, de a cărui urgie n-a fost cruțată nici îndepărtata noastră patrie.

– Mare înțelept și om al lui Dumnezeu trebuie să fie maharajahul vostru, grăi regele, de s-a încumetat să săvârșească o asemenea lucrare. Dar spuneți-mi, prea cinstiților mei domni, de nu este vreo taină, la ce încheiere ați ajuns? Adică, ce anume a pricinuit cel din urmă Măcel Mondial?

– Necredința, i-am răspuns, ca mamă rea a două fiice rele: egoismul și silnicia.

– Așa este, așa este! a strigat regele cu o uimire plină de bucurie, precum o ghicitoare când nimereste o carte întoarsă.

În convorbirea ce a urmat, când i-am spus că sunt țăștria și că, după cele ale credinței, ostășia îmi este cea mai dragă, regele ne-a poftit la o paradă militară în ziua dintâi a Paștilor. Aceasta este cea mai mare sărbătoare creștinească, când se prăznuiește învierea din morți a lui Hristos.

– Cum ați spus? m-a întrebat regele. Ați spus că, fiind țăștria, după cele ale credinței, vă interesează cel mai mult oastea. Oare asta înseamnă că voi, deși sunteți ostași, mai întâi vă interesează religia decât meșteșugul armelor, nu-i așa?

— Așa este, luminatul nostru maharajah, i-am răspuns. La toți oamenii din India, fie ei brahmani,³ kșatria, vaișia sau paria, credința este mai înainte și mai presus de toate. Toate celelalte sunt dedesubtul credinței și își iau rostul din lumina ei.

Regele, părând ușor mâhnit, a privit în depărtare și a zis:

— Așa este. Așa se și cuvine să fie pretutindeni și în toate neamurile.

În ziua Paștilor am fost la slujba din biserica palatului. Sfânta slujbă a fost săvârșită de preoți îmbrăcați în veșminte țesute cu fir de aur. Așa cum am aflat mai târziu, la creștini slujba dumnezeiască închipuie drama vieții lui Hristos Mesia. Se cânta neconținut una și aceeași cântare, când prelung și măreț, când iute, cu strigări de bucurie, aproape ca într-un dans.

3 Brahmanii, kșatrii, vaișii și șudra – acestea sunt cele patru caste în care poporul indian este împărțit din vremuri neștiute. Brahmanii sunt păstrătorii și tâlcuitorii înțelepciunii filosofice. Ei alcătuiesc cea mai înaltă castă. Adeseori, brahmanii sunt mai săraci decât șudra, însă chiar și celui mai sărman dintre brahmani, de se ivește într-o adunare, i se cuvine întâia cinstire, și toți se ridică în picioare înaintea lui, până și cei de neam domnesc. Kșatrii sunt casta ostașilor. Ei moștenesc această rânduială din neam în neam. Sunt păzitorii și apărătorii poporului și ai patriei. Vaișii sunt neguțatori și oameni de afaceri. Șudra sunt cea mai de jos castă, cu care cei din castele de mai sus nu mănâncă la aceeași masă, însă lucrează și se însoțesc cu ei. Cei din neamul șudra sunt mai ales muncitorii pământului. Ei sunt urmașii neamurilor biruite, care viețuiau în India mai înainte de venirea indo-europenilor. (N.a.)

Se cânta de nenumărate ori. Cântarea zice așa:

„Hristos a înviat din morți,
Cu moartea pe moarte călcând,
Și celor din morminte
Viață dăruindu-le.”

Cu adevărat, o minune și o taină. Tot trupul îmi era străbătut de o cutremurare negrăită. Misionarii creștini din India ni se par acum sărmani față de această înfățișare a Marelui Mesia, Biruitorul morții.

Un preot a rostit o cuvântare însuflețitoare. L-am rugat pe fratele nostru Teodosie Mangala să aibă grijă să fie tălmăcită în hindustană.

La sfârșitul slujbei, toți cei de față s-au apropiat de rege și l-au salutată cu aceste cuvinte: „Hristos a înviat!”, iar regele răspundea fiecăruia: „Adevărat a înviat!”

Ieșind din biserică, am mers să privim parada gărzii regale. Gărzile erau îmbrăcate în haine de sărbătoare, viu colorate, lucru ce ne-a fost cu osebire plăcut ochilor. Toți ostașii erau niște tineri minunați, vânjoși și frumoși, asemenea cașmirienilor⁴ noștri

4 Cașmirul este o regiune din partea de miazănoapte a Indiei, aflată pe povârnișurile munților cei înalți. Ca oameni ai muntelui, cașmirienii sunt sănătoși și vânjoși. Se îndeletnicesc mai ales cu creșterea animalelor. Oile din Cașmir și lâna de Cașmir sunt vestite în întreaga lume. Din ea se țes cele mai alese stoffe în țesătoriile englezești. (N.a.)

și muntenilor din Himalaya. Trâmbițele au vestit venirea regelui. După cum ni s-a tâlcuit, glasul trâmbiței spunea: „Iată-l pe regele nostru! Iată-l pe regele nostru!” Când s-a făcut liniște, regele a salutat oastea cu aceste cuvinte: „Hristos a înviat, fraților!”, și răspunsul a răsunat ca un tunet din sute de piepturi tinere: „Adevărat a înviat!”

Întru uimirea mea, am grăit în sinea mea: aici credința nu este luată în răs. Un astfel de lucru n-am mai văzut și n-am mai auzit vreodată: un domnitor care își întâmpină oastea cu cel mai neauzit și nemaivăzut fapt din istoria omenirii – Învierea lui Hristos. El o întâmpină printr-o întărire a faptului Învierii lui Hristos, iar oastea îi răspunde întărind și ea acest fapt: „Adevărat Hristos a înviat!” Aici nu e loc de batjocură față de cele sfinte, întocmai ca în India.

După parada militară, am fost poftiți la masă în palat. Acolo ni s-au dat ouă fierte, vopsite în roșu – semn al bucuriei, semn al bucuriei pentru biruința lui Hristos asupra morții. Cu adevărat minunat! Apoi oamenii ciocnesc ouă: regele și regina, copiii lor, ofițerii și toți oaspeții de față. Unul ține oul, iar celălalt îl ciocnește de al său. Cel ce ciocnește grăiește: „Hristos a înviat!”, iar celălalt răspunde: „Adevărat a înviat!”

Când am ieșit pe stradă, de pretutindenii se auzeau salutările: „Hristos a înviat!” și „Adevărat a înviat!” Nimeni nu spunea: „Bună dimineața!” sau „Bună ziua!” ci numai: „Hristos a înviat!” și „Adevărat a înviat!”

Pe prima pagină, ziarele aveau articole cu acest titlu: „Hristos a înviat! – Adevărat a înviat!” Tot văzduhul era plin de acest salut. Parcă și păsările ciripeau, și frunzele foșneau, și bătrânul fluviu Dunărea le murmură în trecere: „Hristos a înviat! – Adevărat a înviat!”

O, iubitul meu Arjuna, pentru întâia oară de când m-am despărțit de India, inima mea a cunoscut bucuria. Slavă zeiței Kali,⁵ căreia în gând îi aduc jertfe neîncetat. Iar tu să nu uiți să-i aduci și din partea mea o jertfă, după obiceiul nostru.

Te îmbrățișează cu drag,
Fratele tău, Rama

5 Zeița Kali este cinstită cu evlavie în întreaga Indie. Are locașuri de închinare rânduite ei, iar jertfele i se aduc neîncetat. Milioane de suflete o cheamă în ajutor prin rugăciuni și cântări anume alcătuite. Este socotită una dintre soțiile înfricoșatului zeu Șiva. Unii o privesc ca fiind blândă și milostivă, iar alții – ca ocrotitoare a hoților și tâlharilor. După numele ei s-a numit cel mai mare oraș al Indiei: Calcutta, adică „Colțul lui Kali” sau „Casa lui Kali.” Cuvântul *kut* este de obârșie sanscrită și se folosește și în limba sârbă cu același înțeles: colț, cămăruță, casă, adăpost. (N.a.)